

РУЗВЕЛТ ЗА ЗДЕРЖАННЯ ВІЙНИ В КИТАЮ ДОРОГОЮ ПОРОЗУМІННЯ

ГАЙД ПАРК (Нью-Йорк). — У розмові з представниками преси в своїй приватній палаті президент Рузвелт заявив на запит одного газетяра, що він справді робить заходи до закінчення війни Японії в Китаю. В тій цілі він старається довести до переговорів між тими державами. Він додає, що Злучені Держави радо вислалиб своїх представників на таку конференцію.

Коли його спиталися, що він думає про донесення, що Ватикан помагає Японії воювати Китаю, президент, замість відповіді, запитався, чи це донесення правдиве.

МАЮТЬ ПРЕДЛОЖИТИ ПОДАТКОВИЙ ПРОЄКТ НА СЕСІЇ КОНГРЕСУ.

ВАШИНГТОН. — Хоч президент Рузвелт не говорив у своїй вівторкової промові, що надзвичайна сесія конгресу буде мати до вирішення податковий закон, сенатор МекКелар, визначений член сенатського комітету для видатку, запропонував внесення нового податкового проєкту. Уряд, відносно збиралася представити такий проєкт аж на сесії в наступним році.

КОМІТЕТ ПРОМИСЛОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА ПОРОЗУМІННЯ З ФЕДЕРАЦІЄЮ.

АТЛЕНТИК СІТІ (Нью-Джерзі). — Не зважаючи на те, що на конвенції Американської Федерації Праці Гострим Грін, президент Федерації, виступав з гострими заходами проти Комітету Промислової Організації, Комітет іменував комітет для переговорів з представниками Американської Федерації Праці. Ці переговори мають початись у Вашингтоні 25-го жовтня цього року.

УРЯД ПРОМОВЛЯЄ ДО КРАЇВ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ.

ВАШИНГТОН. — Федеральний уряд почав у п'ятницю серію радіових програм, що звертаються спеціально до країв латинської Америки. Програми влаштовується заходами Панамериканської Юнії.

Першу промову в цій серії виголосив секретар стейти, Кордел Голт, закликаючи краї латинської Америки пізнатися ближче до Злучених Державами й кооперувати з ними.

АМЕРИКАНСЬКІ ЗБРОЄННЯ.

СІЕТЛ (Вашингтон). — Тут пробовано найбільший військовий літак, котрий замовлено для американської флотії. „Літаюча фортеця“ (так називають ці великани на крилах) піднялася легко в повітря без довгого розгону.

ВІДГУКИ СПРАВИ ГАВІТМАНА.

ВАШИНГТОН. — Ньюйорський адвокат Самуел Лейбовиц пішов у суд панію Евелін Волш МекЛін за суму 15,000 доларів, котра, як він каже, належить йому за оборону Ріхарда Бруна Гавітмана, німецького столяра, що згинув на електричній кріслі, засуджений за викрадення й убиття дитини летуна Чарльза Ліндберга. Позовник каже, що пані МекЛін наняла його боронити Гавітмана, бо, мовляв, вона хотіла розв'язати цю важну карну справу.

ПОХОРОНИЛИ „ПУБЛИЧНОГО ВОРОГА Ч. 1“ ЯК БІДАКА.

БАНГОР (Мейн). — У відокремленій частині цвинтаря Мавріт Гові похоронено Ал Брейді, відомого на всю Америку бандита, званого „публічним ворогом ч. 1“, котрий згинув недавно в цьому місті від кулі поліції. При ньому і його товаришах знайдено готівкою коло \$10,000, але ці гроші віддано прокуратурі, а Ал Брейді похоронено як людину, яку хоронять публічним коштом. На похороні не було нікого. На гробі не поставлено ніякого знаку.

НЕ ВІЛЬНО ПРОЗИВАТИ СТРАЙКОЛОМІВ.

НЬЮ ЙОРК. — Перед міський суд у дільниці Бей Ридж поставлено трьох страйкуючих робітників газети „Бруклін Дейлі Ігл“, котрих арештовано за те, що вони, стрівши на вулиці нестрайкуючих робітників, що йшли до роботи, кричали за ними: „скеби“. Суддя визначив на справу термін на день 26-го жовтня.

ВИКІНЧУЮТЬ НОВИЙ ТУНЕЛЬ ДЛЯ АВТ ПОПІД ГУДСОН.

НЬЮ ЙОРК. — Новий автовий тунель з Нью-Йорку до Нью-Джерзі попід ріку Гудсон буде відкритий вчорашнього 21. грудня.

Тунель веде з перехрестя 39-тої вулиці й 10-тої Евеню в Менгетені до Вігокена, Нью-Джерзі. Має 8,218 стіп довжини. Коштував коло 74 мільйонів доларів.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Отсим подаємо до відома, що головний рекордовий секретар Д. Галичин буде присутній та говоритиме на наступних зборах і імпрезах членів Українського Народного Союзу:

Chicago, Ill. у четвер, 21-го жовтня, на організаційних зборах урядників і членів усіх відділів У. Н. Союзу з міста Шкага й околиці, які відбудуться у 7-мій годині ввечір на Нортсайд під ч. 2408 Вест Шкага евеню.

Windsor, Ont. в п'ятницю, 22-го жовтня, на загальних зборах місцевих громадян у справі оснування Союзного відділу.

Detroit, Mich. в суботу, 23-го жовтня, на зборах урядників усіх відділів У. Н. Союзу з Дітройт і Гемтремк, у подні 3-тій пополудні, в парохіальній галі при вул. Кліперд і Едвард, у 7-мій годині ввечір відбудуться в тій самій галі організаційні збори всіх Союзовців з Дітройт і Гемтремк.

Cleveland, O. в неділю, 24-го жовтня, на посвяченні прапорів 102 У. Н. Союзу.

Обов'язком кожного урядника й члена У. Н. Союзу з вище поданих місцевостей є бути конечно присутніми на дотичних зборах.

Головна канцелярія У. Н. Союзу.

ВТРАТА ЗОРУ ВІД БЛИСКОВИЦІ.

Минулої середи 20-літній Дженета Пепін у місті Квібеку, Канада, вийшла до вікна, щоб його закрити, бо збиралося на дощ. У тій хвилині недалеко, від неї вдарив грім і дівчина впала на землю з криком. Як її привели до пам'яті, вона заявила, що має сильні болі голови й не бачить. Д-р Лявуа, що взявся її лікувати, каже, що її очам нічого не сталося, а вона не бачить наслідком удару небувалої події на її умі. Він певний, що йому незадовго вдасться вилікувати дівчину й з болі голови й із сліпоти.

ВОРОШИЛОВ РОЗВОДИТЬСЯ.

З Москви повідомляють, що совєтський комісар військових справ, маршал Ворошилов, розвівся по своєму жінкою Анною Михайловною. Справа тяглася поверх рік. Пані Ворошилова не хотіла згодитися на розвід і апелювала до партійних судів. На днях Ворошилов жениться з 22-літньою гарною дівчиною, бувшою танцюристкою московської опери, підпорою примабалерини Семіонові, жінки Караханова та приятельки Сталіна.

БЕЗБОЖНИКИ ПРОТИ СТАЛІНА.

Як повідомляють з Риги, Сталін рішив розв'язати союз безбожників у Советах, тому, що в цій організації викримо ГПУ протисталінівські групи. Всіх провідників безбожницького руху арештували не тільки в Москві, але й на провінції. Слідство викрило, що союз безбожників управляв протисталінівську пропаганду також в Україні та на Далекому Сході. Членів президії союзу безбожників перевезли агенти ГПУ до в'язниці на Лубяниці.

ВАТАГА, ЩО ОКРАДАЛА ЗАЛІЗНИЦІ.

На залізничній лінії між Ростовом і Нахичевом викрили злодійську ватагу, що окрадала товарні потяги. Втрати, які вони спричинили, доходять до 5 мільйонів рублів.

МАЙНО, ЯКЕ ЗРОСЛО З ПРИЧИН НЕДОСТАЧІ ДРІБНИХ.

Один старий книговець великого банку в Копенгагені обчислив приходи, які мала його установа тільки тому, що іноді несталося дрібних дозачі. За рік такі дрібні, яких каса не могла виплатити, давали суму 15,000 корон. За час його 30-літньої праці в агаданій установі ця сума зросла до 450,000 корон. Книговець заявив, що ця сума, яка повсталала завдяки недостатці дрібних, дає змогу вибудувати новий банківський будинок. Дирекція банку заявила у зв'язку з тим, що, не зважаючи на приходи з недостатці дрібних, вона признає кожного року великі суми на добродійні цілі, вивільнюючи таким чином приходи, добути з дрібних.

ПРОПАЛО 34,800 ЗЛ.

Почтовий уряд в Освенцімі вислав до філії Банку Польського в Бельську запломбовану металеву скриньку з сумою 34,800 зл. у банкнотах. Дирекція банку одержала пересилку з ненарушеною пломбою, але після відкриття стверджено крадіж цілої готівки. Про крадіж повідомлено негайно почтовий уряд в Освенцімі, який перевів у себе при допомозі поліції доходження та перевірив пробу пакування і пломбування грошових посилок. Остаточно арештовано одного нижчого поштового службовика.

КАРА ЗА СЛУХАННЯ МОСКОВСЬКОГО РАДІА.

В Рамбургу засудили трьох чоловіків і одну жінку за слухання комунікатів московського радіа. Головний обвинувачений Петро Бух дістав 6 літ в'язниці, дальші обвинувачені: Новак 2 роки, Кох 1 рік, а його жінка 21 місяців в'язниці.

МІДВІДЬ РОЗДЕР ХЛОПЦА.

Сталося це в зоологічному городі в парку „Зьрудіска“ під Лодзю, де містяться зоологічний город. Медвідь, що знаходився у клітці, кинувся крізь крати на 9-літнього хлопця, покалічив його тяжко на голові й обох руках. Хлопця перевезли до шпиталю, де він незабаром помер.

КЛОПІТ З МОСКОВСЬКИМ ГОДИННИКОМ.

У зв'язку з близьким святкуванням 20-ліття большевицької революції московські часописи порушили знову питання про славновісний годинник на Спаській Брамі в Москві, який перед революцією що півгодини виравав молитву „Коль славе“. Ленін, почувши цю музику, наказав переробити годинник, щоб він грав Інтернаціонал. Большевицькі майстри негайно взялися до праці, але вже 15 років не можуть викінчити її, бо годинник, хоч і грає Інтернаціонал, то дуже подібний до молитви, збиваючися часом на стару мелодію. Тому, що в Москві почали кружляти дивні погослови про упертий годинник, який не хоче грати Інтернаціоналу, совєтський уряд наказав дати старий механізм до музею, а на вежі помістити новий, замовлений у Празі, який справно грав би революційний гимн. Але через знання цього рішення не зніти, чи механізм встигнут поставити, чи Спаська вежа всетаки буде вперто мовчати і в часі ювілею.

ГЛУХИЙ СКРИПАЧ.

„Сенаційною“ особою паризької хроніки є російський скрипач Борис Голомб (?). На початку революції він вихав із батьками в Париж і тут почав у консерваторії брати лекції на скрипці. Але тому, що підчас московських морозів відморозив собі вуха, шораз важче було йому грати і за який час він страив зовсім слух. Покинувши консерваторію, він грав тільки для себе, для власної приємності. І хоч не чув нічого, дійшов до такого мистецтва, що став мистцем. Він дає тепер концерти, які мають величезний успіх. Учені та лікарі займаються ним як рідким феноменом.

ПІД НОГАМИ БИКА.

В селі Котуні, сидельського повіту, на Бронислава Рипля, що пас на полі корову, напав бик. Розярений звір звалив його на землю і так потоптав, що нутрощі вийшли наверх. Рипля в безнадійному стані відставили до шпиталю.

„ПРАВДА“ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО СЛОВНИКА

МОСКВА. — Московська „Правда“ з 4 жовтня ц. р. виступає проти „українських націоналістів“ і закріплює ім тенденції до „відірвання української культури від братерської російської культури“. А така „Правда“ вимірена в першу чергу проти авторів українського словника, м. ін. Хвилі, за вичищення української мови з московських слів. „Правда“ обвинувачує у піддержці цього „національного ухилу“ бувшого голову народних комісарів, Любченка, що недавно поповнив самотубство. Вичищення москалізмів називає „Правда“ зривання тихих зв'язків між українською культурою й московською, освячених кількості-літньою боротьбою з ворогами; зв'язків, відновлених та закріплених великою соціалістичною революцією“. Словник української мови, що його „Правда“ так гостро критикує, видала Українська Академія Наук у 1937 р.

ПРИСУДИ НА УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

КИЇВ. — Дня 19 вересня заправ присуд у процесі проти українських націоналістів у Білій Церкві. В присуді сказано, що „колишній завідувач земельно-го відділу, Снятенко, колишній старший агроном земвідділу, Мисько, колишній старший агроном озерянської МТС, Пастушенко, колишній старший ветеринарний лікар райземвідділу, Василенко, та колишній завідувач районної ветеринарної лікарні, Чернявський, були учасниками антирадянської буржуазно-націоналістичної, диверсійно-шкідницької організації“. Всіх їх засуджено на розстріл. Київські „Вісті“ з 20 вересня ц. р. доносять, що 18 вересня заправ присуд на смерт „проти контрреволюційної, шкідницької зграї“, що орудувала в околиці Винниці. Засуджено на смерт: Гамбурга, Главещенко та Пласкено.

„РАЙНЕКЕ ЛИС“ ПО УКРАЇНСЬКИ.

КИЇВ. — У Києві вийшов з друку переклад М. Рильського відомої поеми німецького поета Гетого під заг. „Райнеке Лис“, з ілюстрацією Кав'баха. Як відомо, Іван Франко написав анальогічну до цієї німецької поеми прекрасну українську поему „Лис Микита“.

РОЗСТРИЛИ У СОВЕТСЬКОМУ СОЮЗІ.

МОСКВА. — Впродовж одного дня, 14 жовтня ц. р., совєтські власті застрілили 30 осіб за згодний саботаж, шпигунство і націоналізм.

ЖИДІВСЬКИЙ СТРАЙК У ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Наступного вівторка всі жиди в Польщі виступлять на страйк, щоб дати моральну піддержку жидівському студентам, які страйкують проти впровадження „гета“ в польських високіх школах. Зазив до страйку, підписаний усіми жидівськими політичними партіями, говорить, що призначування спеціальних лавок для жидів у високіх школах і відгороджування їх від решти студентів противиться польській конституції. Кажуть, що до страйку приступили теж українські студенти, що студіюють у вільському університеті.

ВАТИКАН ЗАПЕРЕЧУЄ ПОГОЛОСКИ, НАЧЕБ ВІН ПОМАГАВ ЯПОНЦЯМ.

ВАТИКАН. — Ватиканська пресова агенція оголосила офіційний комунікат католицької церковної влади, в якому заперечує погослови, начебто Ватикан видав розпорядок провідникам католицької церкви в Китаю, щоб вони помагали Японії з огляду на те, що вона поборює комунізм у Китаю. Ці погослови агенція називає звичайною видумкою.

ДОМАГАЄТЬСЯ ТРУСУ В СОВЕТСЬКІЙ АМБАСАДІ.

ПАРИЖ. — Жінка схопленої недавно російського генерала Мілера внесла до французьких властей подання в якому домагається переведення тусу в совєтській амбасаді в Парижі. Вона говорить, що всі сліди вказують, що схоплені докони агенти ГПУ на приказ місцевої совєтської амбасаді. Французька влада відмовляється це зробити на основі міжнародного права, яке надає будинкам особливий амбарод право екстериторіальності.

НА ЕСПАНСЬКОМУ ФРОНТІ.

ЕНДАЕ. — Війська генерала Франка поробили поважні поступки вперед на хіхонському фронті. Вони захопили кілька важних стратегічних пунктів. Астурійський уряд перед тим наступом утік до Франції. Це беруть за знак, що північно-західний фронт буде небавом цілком зліквідований у користи ген. Франка. Революційні літаки бомбардували Картагену, Барселоно і Валенсію. Червоний валенський уряд збирається також перенестись десь ближче до французької границі.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1882
Published daily except Sundays and Holidays
Printed by the Ukrainian National Association, Inc.
1813 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
For mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
"Свобода": B'Ergan 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: B'Ergan 4-1016.
4-0807.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОБІТНИЧІ СВАРИ

У той час, як президент Рузвельт кликає надзвичайну сесію конгресу та між найважливішими справами, котрі мають бути покладені на цій сесії, ставить закони про мінімальну зарплату та максимальну довжину праці, закони, для ухвалення котрих треба буде певно рішального голосу об'єднаного робітництва, в Америці відбувалися дві конференції робітничих юній, з котрих кожна підносить претензії, що вона повинна представляти загальне організоване робітництво в Америці.

У Денвері, в стейті Колорадо, відбувалася конференція Американської Федерації Праці, старого союзу робітничих юній, а рівночасно в Атлантик Сіті, Нью Джерсі, велася конференція Комітету Промислової Організації, що не так давно почав об'єднувати робітничі юнії, організовані на основі засади приналежності всіх робітників одного промислу до одної юнії. Ця засада протиставляється засаді організації робітників кожного зв'язування в окрему юнію, засади, котрої приєднувалася звичайно (однак не в усіх випадках) Американська Федерація Праці. За цю різницю пішла боротьба між двома групами юній, і на конференції Американської Федерації Праці в Денвері розігралася чергова дія цієї цікавої драми.

Вільям Грін, президент Американської Федерації Праці, котрий проявляв усе мало войовничості проти природних ворогів робітників, показав багато войовничості проти конкурентної організації робітничих юній і зажадав від конференції підтвердження своєї агресивної політики супроти Комітету, себто політики ставлення проти кожної юнії Комітету Промислової Організації конкурентної юнії Федерації Праці.

Комітет Промислової Організації пропонував був конференції Федерації Праці проект спільних переговорів у цілі злізання американського юнійного руху назад в одну цілість, але конференція Федерації Праці цю пропозицію відкинула, бо, мовляв, вона непрактична, а зате запропонувала інший план переговорів, з котрого видно, що Федерація Праці хотіла затягнути юнії Комітету Промислової Організації назад до Федерації Праці на таких умовах, як Федерація Праці їм подиктує. До того на конференції Федерації Праці й Грін, президент Федерації, й інші урядники й делегати дозволяли собі на такі гострі вискази проти провідників Комітету, що це певно не може причинитися до затертя різниці між організаціями й злуки їх в одну.

Всетаки такої злуки треба. Роз'єднані юнії, конкуруючи з собою, лаючи себе взаємно, можуть тільки себе ослаблювати, коли вони повинні себе скріпляти. Колиж до того урядники обох зверхніх тіл, йдучи за старим політиканським звичаєм, піchnуть іще один одного лаяти, не рахуючися, як звичайно, за словами, то цим вони дадуть зброю в руки ворогів і, замість ослаблювати спільного ворога, будуть ослаблювати один одного, себто тих, котрих вони повинні скріпляти.

Р. Гр. ВОВЧИЙ ЧОМБЕР З ГОГОДЗАМИ (2)

Іх ноги були обтягнені величезними як шугфлі черевиками, з грубими на два пальці зольми, густо понабиваними залізними цвяхами і клямрами.

Не треба було мати такого досвіду, який мали оба приятелі, щоб доміркуватися, що ті туристи, то мислиш з якихось дуже далеких від гір сторін, що вони в горах перший раз і про туристичку знали хіба з образців гумористичних газет.

— Кажу тобі, ті три туристи спіймаються на вовчий чомбер, — шепнув Дарнівський, затираючи руки.

Надбігла Маланя, вхопила карту зі стола приятелів, поклала на столі туристів і спиталась:

— Що панове прикажуть?

— Та нехай вперед висапаємося! — гукнув низький товстий панок і хустиною вахлював своє червоне як рак повне лице.

— Дай сюди! — сказав, голосно приказуючи високий, кремезний панок по другім боці стола.

Кельнерка взяла карту, обійшла стіл і подала високому, питаючись:

— Що панове пють?

— Три чвертки червоного! — сказав гостро високий.

Коли Маланя відійшла, туристи стали радити, що їсти. Зупили рішилися зрезигнувати. Балакаючи про мясо, всі три добули той гадки, що як вони вже в глибоких диких горах, то довінин їсти тільки дичину, і то великогірську.

— Волове, телятину, свинину, куряча, качки, гуси, маємо в місті. Аж обридло! — сказав задиханий грубий з червоним лицем.

— Очевидно, що треба викушати щось таке, чого в місті не дістанете, — додав третій.

— До сто чортів! Слухайте! — гукнув той високий, кремезний з приказуючим голосом. Маємо шастя! Маємо те, що нам треба. На карті стоїть вовчий чомбер з гогодзами. Я собі замовлю вовчий чомбер! — Вовчий чомбер? Чи це можливе? — спитав перший, дуже худий панок в окулярах.

Високий був великим чваньком. Він будтобач знав увесь світ здовж і поперек; знав звичай в кожній закутині міста. Коли знав, що його товариші чого не розуміють, про щось не чули, то він верз несотворені нісенітничі тоном непомилу-

ЕСПАНИЗАЦІЯ ПОЛЬЩІ

Навіть песимісти серед поляків не припускали, що події в Річі Посполитій підуть таким темпом, яким вони пішли кілька останніх місяців.

Табір „народового єднання“ (ОЗОН), як показалося, нікого не зеднав. Він повільно виродився в старе ББ, до якого належали ті, — переважно офіційні групи — яким важко було не належати. Серед польської суспільності він не скаптував ні одної групи. Яскраво вороже поставилися „ен-деки“, таксамо ППС, таксамо людювці, які на всі залицянки відповіли відомими розрухами.

Загнане в сліпу вулицю, позбавлене всяких прав свободного політичного життя, польське партійництво — занархізувалося. Відбувається похід соціалістичної молоді вулицями Варшави — ендеки кидають бомбу, що ранила, легше і тяжче, до двох десятків осіб. Збройні напади на жидів не уступають. Підземні ОНР-овці („обуз національної революції“ — ендецька молодь) нападають на ОНР-івців легалізованих, на їх орган АБЦ і демолують його до тла. Та сама ендецька молодь демолує льокаль жидівського „Бунду“. Не кажучи вже, що на селі йдуть правильні білки українців з осадниками. Нарешті, поважні розрухи людювців.

Не дивно, що відповідальні чинники замешкалися; що на замку у Варшаві безнастанно відбуваються наради; що кабінет міністрів теж радить безнастанно над створеною ситуацією; що ОЗОН перегруповується; що в нім відбуваються поважні тертя; що преса бе на сполох і кличе до порядку розбраних польських вулицю; що „Газета Польська“, півурядовий орган, благає польські терористичні чинники схамелитися, бож — пише — коли не стримаємо терору між собою, то яким способом, яким моральним правом виступатимемо проти есентуальних терористичних актів з сторони „ворогів паньству“ елементів?

Що відповідають партії на цей заклик? Партії, особливо ендеки і людювці, відповідають, що не вони „занархізували вулицю“, відповідають пригрозам Берестя, нападів на опозиційних послів з боку са-

ного; знавця — всезнайка, що учить незнайків. Коли худий в окулярах висказав свій сумнів, всезнайко сказав:

— Чому неможливе? Як би не було можливе, то не стояло би на карті.

Сказав це згорі, повчальним тоном. Оба його товариші нахилилися над картою.

— Я ще не в такого! — сказав малий дихавичний, покручуючи з недоволенням головою.

— Не дивуюся! — сказав високий згрібно і з легковаженням. Хібаж ти вже був коли в горах? Тиж нині перший раз впхав свій ніс в гори! Тут же не одне таке, про що ти ще не чув і мусиш шойно вчитися.

— Ну, ну, не чванися так і носа не дри так догори! — відгрізся дихавичний. — Хіба ти також вже був коли в Карпатах? І ти тут перший раз!

— Що правда, також перший раз. Цього цілком не перече. Та я скрізь, і тут дам собі сам раду, мій любий. Я свій домий того, що знаю край, людей і їх звичаї. Це мусите мені оба признати!

Ось так то цей чванько згорі, брав своїх товаришів. Дарнівський, котрий на силу давив у собі сміх, наздопав ногу товариша. Ціле його лице почервоніло, очі іскрилися злобою і злорадством. Маланя прине-

ЗАГРОЗЛИВЕ ПОЛОЖЕННЯ НАШОГО ШКІЛЬНИЦТВА

(Надіслане з краю).

В останніх місяцях ц. р. появилось багато алярмуючих статей про загрозовий стан нашого шкільництва в Старому Краю. Справа стала головною і зацікавила й польський журналістичний світ. З того приводу один польський журналіст, Бохенський (див.: „Політика“ з 10. IX. ц. р., ч. 23), подає сумну статистику наших вселюдних шкіл у таких цифрах: Українці (в Галичині) мали в 1911—12 році 2,418 шкіл, у 1924—25 р. тільки 2,176, а в 1930—31 р. ледви 135 шкіл. Зате польських шкіл було в 1911—12 р. лише 1,511, у 1924—25 р. 2,598, у 1930—31 р. 2,663 і 1,919 утравістичних шкіл, що є фактично польськими школами. Поминувши різні прилюдні заклики нашого громадянства творити свої загрозового положення, звернім увагу на страшні цифри наших шкіл, подані в додатку громадянському чужої народності, які є показником упадку наших шкіл.

На 8 мільйонів українського населення мати лише 135 шкіл — це страшний стан! Справа виховання молодого покоління стає така пекуча, що нею повинен зацікавитися наш свідомий загаль до всіх закутиних земської кулі. На цю тему повинні з'явитися в наших щоденниках і журналах дискусійні статті, а слід за тим впливати масові жертви на школи Р. Ш., які моглиб лихо направити. На мою думку, ми повинні створити фонд на цілі рідної культури і виховання і по черзі підтримати матеріально кожну закутину, а принаймні бодай осередки кожної округи, яка потребує помічі для виховання молодого покоління. Такі національно-культурні фортеці повинні бути бодай по всіх містах і містечках нашої землі. Повинні повстати вселюдні, промислові, торговельні і всякі середні школи Р. Ш., і ми всі, де ми не жилиб, мусимо страшна загрозови хвиля. Ця справа не лише нашої народної чести, але існування. Це справа; бути — чи не бути.

Може дехто не прикладає великої ваги до наших шкіл, а зокрема вселюдних. Хто так думає, той дуже помиляється. В Польщі існує закон, який замикає доступ до ремесла і студій у середніх школах усім тим, що не мають скінченої 7. класи вселюдної школи.

В Галичині по наших селах існують однокласові і двокласові, а в найліпшій випадку 4-класові школи. Доступ до 7-класової державної школи в місті для дітей із села є утруднений з браку місця і через незнання польської мови. На тій підставі доступ нашому населенню до ремесла й до середньої школи замкнений. Як такий стан потреває далі, то ми лишимось з селянською верствою, по більшій часті неграмотною. А з таким невідомим елементом годі прямиувати до творення власної держави.

Перед світовою війною давало наше населення загалом менш-більш коло 1% інтелігенції і ремісників. Цей відсоток зовсім недовольний. Колиж зробимо порівняння який відсоток тепер студіює або вчиться ремесла польської жидівської і нашої молоді, то нас страх огортає. Виходить, що поляків студіює і вчиться ремесла яких 10%, жидів 20% а в нас відсоток хитається від 0—1%. Чи з цього виходить, що ми може нездали нація! Ні! Є в нас таланти, може й більш як в інших, але вони марнуються по селах через злидні. Хоч деякі пориваються серед тяжких перешкод не далі студії або йдуть до ремесла в місто, то там через біду й нужду заломлюються, як то кажуть, „серед дороги“. Одні, не скінчивши науки, вертаються на село і стаються посміховищем свого сільсько-го окруження, інші через калітні голодівку набираються сухі і йдуть передчасно в могилу, а ще інші, хиткі характером, ідуть чужим на службу за шматок хліба — стаються ренегатами. Чи сяк, чи так — хісна нам нема. А нація без своєї інтелігенції — це тулуб без голови.

Ми тепер у страшнішому положенні, як були до світової війни. Передше бодай священики й урядники посилали дітей до школи. Тепер маємо священиків целебсів (нежонатих), а урядників майже вже не маємо. Такий стан не сміє довше тривати. Ми мусимо сказати рішучо, і то ще сьогодні: Ні!

Нехай же черговими такими культурними станицями будуть іще цього року ці міста в Старім Краю, які найкраще помічі потребують. Це Чортків і Заліщики.

Чортків має гімназію і ліцей, які містяться в жидівському будинку. Цього року зачав будувати власний будинок і мусить його негайно скінчити, бо інакше стратить концесію. Фондів на будову вже нема, а будинок іще не скінчений. Сили повіту вже майже вичерпані. Отже доля існування гімназії і ліцею в Чорткові буде залежати від жертвенності всього нашого громадянства.

Друге таке містечко — Заліщики, яке лежить над Дністром, на польсько-румунським пограниччі. Заліщики є літніськовим осередком, польським Мераном, як їх називають. Через рік-річний наплив чужинців вони найбільше з галицьких містечок тратьють постійно свій національний характер і є через те найбільш національно загрожені. Перед світовою війною донедавна була тут учительська семіна-

рія, якої управителем був довший час наш письменник, бл. п. д-р Осип Маковей. Тепер замінено ту семінарію на польську гімназію. Була тут і Українська Бурса, але знищили її війна. Семінарія і Бурса виховали сотки нашої селянської та робітничої молоді. Нині нема в Заліщиках ніякої української школи, ані Бурси. Повітовий Кружок „Рідної Школи“ робить усілякі зусилля, щоб побудувати будинок школи і Бурси Р. Ш., але праця йде черепашиним кроком вперед. Причина цього лежить у невідомості широких мас і безрадному вбожестві населення. Місцеве, зубожіле інтелігенція, яку можна на пальцях почислити, не є всіля дати поважнішої жертви на будову. Своїх мільонерів не маємо, тож годі нам на їх поміч надіятися. Тому мусимо промовити до тих бідолохів, яких серце до Батьківщини ще палає любов'ю.

Звертаємося в першу чергу до уроженців чортківської та заліщицької землі, які повинні покласти собі за справу не лише народної чести, але й особистого щастя, щоб на їх батьківській землі повстали святині науки, культурні станиці Р. Ш. в Чорткові й Заліщиках. Сила національної і культурної спільноти хай заставить нас усіх без винятку здвигнути спільними, хочби найдрібнішими жертвами будинки Р. Ш. в Чорткові і Заліщиках.

На будову гімназії в Чорткові виллинуло вже кільканацять жертв з Америки й Канади. На будову домівки Р. Ш. в Заліщиках зробив початок лиш один наш земляк зза океану, композитор проф. Михайло Гайворонський, за що йому належить прилюдне спасибі. Хто другий піде його слідами?

Вірно, що ніхто не відкажеться від святої справи і дасть хочби й найдрібнішу жертву бодай на одну з цих важних інституцій. Імена всіх жертводавців будуть видніти в „Золотій Пропамятній Книзці“ на пам'ять для наших будучих поколінь.

Отже збудуємо всі на велике діло, яке дасться легко зробити спільними силами. Свого масового жертвенністю покажемо нашу внутрішню силу перед самими собою і перед цілим світом. Ми не дамо загинути нашому поколінню! Ми вміємо цінити науку і любити свої діти!

Ласкаві жертви слати до „Об'єднання“, або на адреси: Кружок „Рідної Школи“ (на руку д-ра Михайла Росляка, Чортків; Повітовий Кружок „Рідної Школи“, Заліщики, ул. Собіського 20.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Сиракуз, Н. Й. — До допису, поміщеного в числі 229, додати: громадяни Михайло Лобур, його дружина, як теж син, мешкають у Фултон, Н. Й., і там належать до тов. Запорозька Січ, від 263 У. Н. Союзу. Йх син, п. Василь Лобур, покінчив науку в Освіго, Н. Й., і є професором середніх шкіл.

Шукаєш самоти, сільської тишини, берегів моря, шпилів гір? Схоронися радше в самім собі, бо ніде не знайдеш більшого спокою. — (Марк Аврелій).

Літа наче дерева, не втікають, тож навіщо їх рахувати? — (Вірменська приповідка).

Прибрати свою хату в цвіт — це прибрати своє серце. — (Арабська приповідка).

Люди, як звірять... великі з'їдають малих, а малі колять великих. — (Вольтер).

ЛИШАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ 13 ДНІВ, ЩОБ ВИКОРИСТАТИ ОФЕРТУ „СВОБОДИ“
ЯКА КІНЧИТЬСЯ ДНЯ 31-ГО ЖОВТНЯ, 1937

Кожний новий передплатник, що пришле ОДНОРІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ НА „СВОБОДУ“ в сумі \$6.00, ОДЕРЖИТЬ У ДОДАТКУ КНИЖОК НА СУМУ \$10.00.

По одержанні річної передплати адміністрація „Свободи“ негайно вишле такому передплатникові каталог, з якого він вибере собі книжок на згадану суму.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ І ЗАБАГАЧУЙТЕ СВОЄ ЗНАННЯ ЧИТАННЯМ КНИЖОК

3 ДНЯ СМЕРТОНОСНІ МАШИНИ.

Наука, станувши на по- сугах війни, зачинає по- важно загрозувати люд- ському родові. Десятки тисяч знавців працюють нині в укритті й напру- жують свій ум, щоб придумати якісь нові ма- шини, або газу, на зни- щення сотворіння, що зветься „чоловік”. Якби здали так тяжко над- тим, щоб вигубити шурі, миші, таргани, блохиці або воші, то певно що скоро ні одного представ- ника з цих пород не оста- дось на нашій планеті. Але з чоловіком тяжча справа. Бо коли тільки одні знавці придумують, як убивати людей, інші знавці видумують спосо- би, як їх оборонити.

Колись, як винайшли машинний кріс, то люди говорили, що війна довго потривати не може, бо за кілька тижнів вигублять усіх людей. З олівцем у руці люди вираховували, що за кілька тижнів одна держава мусить знищити цілу армію другої держа- ви. Бо одна куля з маши- нового кріса може про- шити нараз сім людей. На мінуту машинний кріс вистрілює 250 разів. По- множити це число через 7, буде 1,750 людей в од- ній хвилині. А за 24 го- дини один машинний кріс може теоретично вби- ти два і пів мільона лю- дей. Коли взяти під ува- гу це, що більша держава має не один, але десят- ки тисяч машинних кріс- сів, а також це, що крім машинних крісів вона має мільони звичайних крісів, а далі безліч уся- ких гармат — то тоді що- йно можна собі уявити, що грозить нашій цивілі- зації! Так говорили „знав- ці” на передодні світової війни. Що з їх передба- чень вийшло, ми самі до- бре знаємо.

Тепер подібно обчисля- ють з наступною війною; але замість машинних крісів беруть нині в раху- боту отруйні гази. Кажуть, що одна держава винай- шла такі страшно отруйні гази, що дрібка цього га- зу може вбити ціле місто. Кілька таких дрібок — і готово...

Та ба, сотворіння, що зветься „чоловік”, хоч любить інших убивати, то з другого боку, любить дуже жити. І ось, коли одні знавці цієї людської породи придумують ма- шини смерті, то другі придумують, як охороня- тись. Проти скоростріль- них придумали бетонові око- пи і підземні сховки; а проти газів придумують газові маски.

ПРИДУМУЮТЬ АВТО- МАТИЧНУ ЗБРОЮ.

А тепер наука військо- вого зброєння поступає ще далі. Ось із Парижа доносять, що один фран- цузський інженір, Р. Ка- сел, придумав апарат, я- кий у воєнних машинах готов зовсім заступити чоловіка. Цим апаратом можна буде здалека, при- помочи радіових хвиль, керувати воєнними кораб- лями, повзми, гарматами, торпедми і тим подіб- ним.

Колиб цей апарат впро- вадити в життя, то війна зовсім перестане бути жорстокою, а навіть на- бере великого чару. Бо тільки уявм собі:

Перед нами величезне бойове поле. По одному

боці вишнурвалися ряди повзів одної держави, а по другому — другої. Ні на одних ні на других не- ма ні одного чоловіка, тільки автоматичні апар- ти. Але мотори в повзах проте гуркотять, пчиха- ють і фикають задніми колесами, мов бутні, не- спокійні коні. Вони очі- кують приказу свого па- на, який сидить десь да- леко, десятки, а може сот- ки миль у віддаленні і при- помочи далеководних а- паратів і радіа контролею повзи. Нагло на однім повзі, що стоїть попере- ду і держить прапор, ви- сунулась трубка і затру- біла до наступу. Рвану- лись повзи вперед. Це побачила ворожа лава і рушила собі. Гук, тріск, дим, ламання зброї, зойк- ранених повзів. За го- дину, дві, одна лава по- чинає перемагати. На об- личчі ворожих повзів жак, збентеження, демораліза- ція... Нагло знов труба- ка і знак до відвороту. Повзи задерли хвости й удирають, що тільки си- ли...

Десь за горою стоять гармати і лютяться: „Чо- го втікає, дурні? Ми вам звідсіль поможемо. Ви боягузи, зрадники на- роду”, говорять вони „Е, якби ви мудрагелі!” — від- повідують з досадою пов- зи. „Сховалися за горбок і звідси удають героїв. Підіть в отверте поле”. Гармати, побачивши, що не жарт, стають самі на- вертати дишлі і почина- ють собі що сили вдира- ти...

А на широкому морі туцаються, наче стада баранів, бойові кораблі. Одному з боку звисають тельбухи. Він лементує „ес о ес”. Йому на під- могу поспішає його при- ятель. Та він остерігає його: „Не рятуй мене, приятелю. Я вже пропав. Рятуй своє власне жит- тя”.

Хіба не гарна війна? Люди сиділи собі здале- ка і в безпеці помножува- ли свою расу до безко- нечності.

ГАРНИЙ ЯПОНСЬКИЙ ЗВЧАЙ.

В Японії є такий гарний звичай, що що року ца- риця і цар звертаються до своїх підданих, щоб вони старалися зложити короткий віршик на ту тему, що її подасть цар, або цариця. Це свого ро- ду конкурс, у якому мо- жуть брати участь най- славніші поети і найниж- чі фізичні робітники.

Цього року японська цариця на передодні я- понсько-китайської війни подала як тему до вірши- ка „Біль матери, якої син пішов на війну”. Кілька тижнів пізніше цар (мі- кадо) розписав конкурс на подібний віршик. Всі сподівалися, що тема бу- де якась героїчна, про по- святу за батьківщину і т. п. Та якеж було здиву- вання всіх, коли прочита- ли, що тему для черго- вого віршика мікадо по- дав: „Ранок у городі”.

Отож це є воля мікада, щоб усі його піддані, в яких є бодай дрібка по- етичного таланту, заста- новляться над тим, якби найкраще описати раніш- не сонце, що спливає над цвітучим городом.

В той сам час на кита- йському фронті шаліє вій- на. Тріскають бомби, па- дають трупи, серед них багато снів японського народу. А Японія заста- новляється над „ранком у городі”.

Хтось скаже: „королів-

ЧИ У ВАШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ Є ТАКІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ?

ЯК НЕМА, ТО ЗАМОВТЕ НА НАСТУПНИЙ ШКІЛЬНИЙ РІК У КНИГАРНІ „СВОБОДИ”.

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука 40 ц.

(Маємо лише нове видання першої читанки М. Матвійчука з 1935 року).

ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для II класу) М. Матвійчука 45 ц.

ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для III класу) М. Матвійчука 60 ц.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (Читанка для IV класу) М. Матвійчука 75 ц.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для дітей у чотирох частих з дуже гарними ілюстраціями М. Фар- туха: КИЇВСЬКЕ КНЯЗІВСТВО; ГАЛИЧ- КО-ВОЛИНЬСЬКА ДЕРЖАВА; КОЗАЧЧИ- НА; УКРАЇНА В НЕВОЛІ. Це надзвичайно добре видання для вжитку в школах і для дітей. Кожна книжка коштує 20 центів. Ціна за всі чотири книжечки разом 75 ц.

КОРОТКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипакевича 50 ц.

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипакевича 15 ц.

ПОЧАТКОВА ГЕОГРАФІЯ з багатьма малюнками і картою, С. Рудницького 75 ц.

ДО ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В ШІКАГО, ІЛЛ.

Шановні Урядники і Членство!

Як уже Вам відомо, повстав у Шікаго з нагоди 40-літнього ювілею „Батька Союзу” в 1934 році Комітет Будови Дому У. Н. Союзу, що мав за- нятися збудуванням Союзово- го центра в Шікаго. В цьому домі має зосереджуватися не тільки все організаційне жит- тя Союзівих відділів, але й життя всієї української ші- кагоської громади. Дім цей має не лише під сучасну, але й майбутню велику хвилю за- свідчити про цей великий ор- ганізаційний подвиг старих у- країнських Союзівих ветера- нів, що подбали про „рідну стріху” для грядучих Союзо- вих рядів. Дім цей має бути тревалим пам’ятником жит- тьва вимираючих Союзівих ветеранів-працівників. Бо тре- ба, щоб по нас’ остався, як- ийсь спомин!

Комітет Будови Дому У. Н. Союзу має вже поверх 1,000 доларів тотівки на цю ціль.

Можна вже тепер поважно подумати про „його” місце, та можна вже купити площу, яку, як це звичайно буває, можна посвятити. І можна заложити угодний камінь і ще багато дечого іншого зробити. Але бажавмо:

Щоби всі відділи У. Н. Сою- зу в Шікаго, без огляду на те, як далеко булиб вони від бу- дучого Дому У. Н. Союзу від- далені, причинилися до цього діла в першу чергу фінансо- вою підтримкою. А щойно тоді можна буде звернутися по підтримку до Союзівого член- ства і всього українського гро- мадянства в Шікаго. Маючи за- певнену моральну поміч Союзівих відділів, здаємо со- бі справу з того, що самими моральними цінностями Дому У. Н. Союзу не збудуємо. На- став час діл. Час, коли в гру входять матеріальні цінності. Ця справа не може йти даль- ше черепашиним ходом! Не можна сподіватися, що дім „Батька Союзу” в Шікаго по- стане через уладжування пік- ніків чи принагідних імпрез. Це тревало довго, дуже довго, й

ська примха, глупота, брак патріотизму”. Ні. Це не примха і не глупо- та, ні не брак патріотиз- му. Коротко це можна назвати: „духова рівнова- га”. Коли люди занадто наслушуються про кров, про трупів, ранених, стра- хіття війни — їм треба хвилювої передидишки, в я- кій вони моглиб відісис- кати рівновагу духа та скріпитися морально до дальшої боротьби.

нас би може до того часу не стало!

Комітет Будови Дому У. Н. Союзу, т. зв. Діловий Комітет, як і Ширший Комітет, до якого входять голова і секретар ко- жного відділу У. Н. Союзу та головні урядники в Шікаго, прийшли до висновку, що як перший ударний крок до зре- алізування цього великого діла має бути поважна фінансова жертва кожного відділу У. Н. Союзу в Шікаго — зо своєї каси.

Просимо прочитати це про- хання на Ваших відділових зборах і просимо передиску- вати ту справу з ріжних боків. А потім не позбудьтеся цієї справи п’яткою чи десяткою. Допоможіть здійсненню до- брого діла поважною сумою з Вашої каси. Допоможіть, поки час! А якщо всі відділи У. Н. Союзу виявлять у цій справі досить зрозуміння, то будова Дому У. Н. Союзу в Шікаго буде забезпечена. Ухвалені гроші зложіть негайно на руки комітету.

На вічу, яке має відбутися по Новім Році, довідається про дальші плани комітету. Тепер рішайте про дальшу будучність цієї справи на Ва- ших зборах. Рішайте розумно, але керуйтеся не лише розу- мом, а й серцем.

Хай живе „Батько Союз”!

Хай живе і розвивається ші- кагоська Союзова Родина — на славу України!

За Діловий Комітет:

Тарас Шпікула, предс.; Микола Николішин, заступник предс.; Марія Мулик, секр.; Василь Саган, касієр.

Головні урядники У. Н. Союзу в Шікаго:

Степан Куропась, головний контролор; Тарас Шпікула, головний радний; Роман Сму- к, головний контролор, Ширший Комітет:

Урядники всіх Союзівих відді- лів у Шікаго: від. 221 М. Бара- баш, предсідник, Т. Шпікула, секретар; від. 106: Н. Гуль, предс., І. Давків, секр.; від. 301: Л. Кучер, предс., М. Нико- лішин, секр.; від. 252: І. Ма- гас, предс., Н. Батюк, секр.; від. 125: П. Дмитрів, предс., І. Подола, секр.; від. 379: П. Са- чавський, предс., В. Пилипів, секр.; від. 22: М. Пригула, предс.; М. Козак, секр.; від. 259: В. Горинь, предс.; І. По- буцький, секр.; від. 220: В. Са- ган, предс.; П. Жовнірчак, секр.; від. 139: П. Феркалюк, предс., К. Кукура, секр.; від. 214: С. Семерак, предс., І. Па- славський, секр.; від. 216: П. Мацяк, предс., А. Селінька, секр.; від. 243: І. Лагола, предс., Н. Білик, секр.; від. 176: М. Скопичев, предс., П. Бабяк, секр.; від. 222: Береза, предс., І. Білик, секр.; від. 33: К. Кметик, предс., А. Джур- джевич, секретар.

МАЛИН КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії, уло- жон о. І. Рудович 35 ц.

БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ старого і нового завіта, о. д-ра Я. Ле- нинського 65 ц.

БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші початки науки релігії, о. С. Бі- ленького 35 ц.

ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях, о. С. Біленького 50 ц.

РУХОВІ ЗАБАВИ. Декотрі мають пісні 20 ц.

ВЕСЕЛА БАНДУРА, співаночок з нотами 20 ц.

МАЛИН БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей, видання „Світ Дитини” 25 ц.

СЕРЕДЧИНІ ВІНОЧОК. Визначення святкових бажань для українських дітей: На іменини або уродини матери, батька, дідуся, бабуні, тети, сестри, брата, вчителі, учнівські, товаришки. Також новорічні, вели- кодні і різдвяні побажання. Пісенні привіти на Св’ято Матері і декламції 35 ц.

МАЛИН ДЕКЛАМАТОР, збірка віршів до декламцій на всь- національні й шкільні свята та обходи. Підбран і впо- рядкував М. Тарасюк. Видання „Світ Дитини” 25 ц.

МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говорів, спис висловів. Практичний під- ручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Д-ра К. Кислевського. Ціна 65 ц.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма, М. Матвійчука. Ціна 75 ц.

“SVOBODA”

81-85 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Переведім статистику украї- нців стейту Нью Джерзі.

Як та вода, замкнена в гор- шку, огрівана вогнем, варить- ся, клекотить, шумує, але все на однім місці, так і ми, при- боркані і скуті ворогами, пра- цюємо, як уміємо, стараємося якнайліпше, але, на жаль, не поступаємо вперед так, як би ми собі того бажали, і крути- мося на місці як у зачарова- ній колі. Причина є та, що ми бачимо годинник, а забуваємо про годинник. Захоплені головною ідеєю ви- зволення, забуваємо, що та іде- я то не є, як дехто каже, мо- ноліт, себто щось відрубне, щось само в собі замкнене, а- ле амальгамат, себто зложена

з ріжних ідей, без яких вона сама не встояласяб: Ми не до- бачуємо факту, що остаточною ціллю всіх українських націо- нальних організацій, без ріж- ниці на їх назву, є визволення з чужого ярма і створення сво- єї незалежної держави, тільки що до цієї цілі йдемо ріжни- ми дорогами. А що нам до цієї пори не вдалося діпняти своєї цілі, то на це складаються ти- сячі причин. Одною з найго- ловніших є та, що ми замість об’єднатися і прямувати до тої остаточної цілі злученими си- лами тих організацій, що їх маємо, творимо нові організа- ції, думаючи, що та нова ор- ганізація діпне того, чого по- передні не змогли. Такі нові організації, щоб вибитися, звичайно зачинають боротьбу з тими, що вже існують, і в той спосіб нанесять загальній справі більше шкоди ніж доб- ра. В той спосіб до старої

3 НАГОДИ СВОГО ПЕРЕБУВАННЯ 25 ЛІТ НА ЕМІГРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

ВИГОЛОСИТЬ
Д-р СЕМЕН ДЕМИДЧУК
В НЕДІЛЮ 24-го ЖОВТНЯ 1937 Р.
(SUNDAY, OCT. 24, 1937)
at 2.30 P. M.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ
217-19 East 6th Street, New York City

ЛЕКЦІЮ НА ПІДСТАВІ ПЕРЕГЛЯДУ ПОДІЙ СЕРЕД УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В АМЕРИЦІ ЗА ОСТАННІХ 25 ЛІТ, ПРЕЛЕГЕНТ ПОРУШИТЬ МІЖ ІН. ТАКІ ПИТАННЯ:

Як із хаосу через фермент повстає громадян- ство;

Як спиноється цей процес тим, що відверта- ється увагу загалу від конечності праці над собою самими;

Чому серед безупинної метушні дехто прихо- дить до висновку, що „світ це союз лайдаків”;

Чи є у нас героїчні характери;

Чи громадянство потребує совісти;

Яке є найважче завдання громадянина.

ВСТУП НА ЛЕКЦІЮ КОШТУЄ 10 ЦЕНТІВ.

Хто прийде після години 2:30, платить 15 центів.

метушні доживаємо нової ква- ші, міняємо „штиту за проби- те”, або, як хтось сказав, „кріцу за лошину”, а потім дивуємося, що нема належито- го успіху.

Серед тої метушні ми навіть не знаємо, як стоїмо, яка в нас сила, що маємо і якими засобами орудуємо. В ділено- сті ми навіть не знаємо на- правду, скільки нас є тут в Америці, бо поза чужими ста- тистиками не маємо нічого авторитетного і тільки наздо- гад кажемо, скільки нас є.

Маючи це на увазі та бажа- ючи звернути всі наші націо- нальні сили у власне русло, Українська Національна Сте- това Організація в Нью Джер- зі від початку свого заснуван- ня старалась об’єднати всі у- країнські організації в одно- політичне тіло, щоб спільно працювати на полі просвітнім, культурним і економічним та щоб спільними силами доби- ватись того, що нам слушно належиться.

Щоб знати, якими силами ми насправду орудуємо, зга- дана Стейтова Організація по- становила видати альманах, у яким буде поміщений перелік усіх українців у стейті Нью Джерзі. А це нам дасть по- няття, скільки нас є в агад- ній стейті. Дальше буде там поміщений список усіх бізнесме- нів, фаховців та професіона- лів у нашій стейті, а це нам покаже, які є в нас сили ма- несові, фахові й інтелекту- альні.

Згадана справа є важливо- ною ваги для цілого украї- нського суспільства тут в Аме- риці, а рівночасно незвичай- но тяжка до переведення. До- му Українська Національна Стейтова Організація в Нью Джерзі цією дорогою на- сититься до всього українського загалу в Нью Джерзі з про- бою помічч і просити бізнес- менів Отців Парохів, політич- них діячів та провідників, щоб вони подали, наскільки мож- ливо якнайточніше, загальне число всіх українців у своїх місцевостях, як теж імена й адреси бізнесменів, фаховців і професіоналів у дотич- них місцевостях. Просимо та- кож усіх бізнесменів, фахов- ців та професіоналів, щоб вони самі подали свої імена, рід заняття й адреси, так, щоб віклого в тім альманаху не бра- кувало. Очевидно, що обов’яз- ком кожного делегата Стейто- вої Організації є переслати такі інформації від себе. Фор- ма такої інформації приблизно була така: „В нашій місцевос- ті є загальною стільки й стіль- ки українців. Маємо такі й такі організації. Маємо таких і таких фабрикантів, таких і таких гресерників, буцерів, будівничих, ремісників, ліка- рів, адвокатів, учителів і т. д., подаючи притім ім’я і назви- ще, адресу і рід заняття ко- жного з дотичної місцевості. Ті інформації просимо прислати якнайскорше на адресу:

WM. KUZMA,
241 Springfield Ave., Newark, N. J.

Та просьба не повинна оста- тись „голосом вопоного в пустині”. Є надія, що й інші стейти підіймуться подібного діла. А тоді в недовгий час будемо мати свою власну ста- тистику, з цілої Америки, та- ку потрібну до нашого даль- шого розвитку.

Адвокат В. Кузьма.

Приймийня почина.

Господар сидить за шинк- васом і дивиться на п’яного го- стя, який не пе вже нічого і викрикує на ціле горло.

— Ви не боїтеся, пане Виш- нівка, вертатися по півночі до- дому?

— Ніколи в світі!

— Це мене незвичайно ра- дує, насправду, дуже мене це радує, бо я боюся, що ви ско- чите сидіти тут до самого ранку.

ВЕЛИКУ ПОМІЧ ЖІНКАМ

В ДОМАШНІМ ГОСПОДАРСТВІ ДАЄ НАЙНОВІШИЙ ПОРОШОК

ТАРСОН

бо шадить жінкам більше як половину праці і часу при всякому пранні білля й чищення.

Порошок ТАРСОН не є милом, однак розпускає всякий товщ і усуває найбільше упертий бруд — багато разів скоріш від мила, а крім цього рідко нешкідливий ні на руки ні білля.

Велика поміч лежить в цім, що порошок ТАРСОН ужитий згідно з поученням, уміщеним на кожній пачці, в 20' минутах розпусти всякий товщ, котрий як відомо держить бруд, а тим самим усуне бруд без тертя й шуровання білля.

Тисячі жінок, котрі пробували порошок ТАРСОН, заявляють, що ТАРСОН справді мов чародій усуває бруд, і що вони не можуть остати більш без порошку ТАРСОН.

Сьогодні порошок ТАРСОН являється konieczністю в кожній добрій господині, бо „ТАРСОН ТО ПОЛОВИНА ПРАЦІ І ЧАСУ”.

Не менш є пожаданий ТАРСОН для фермерів, особливо в молочарні.

Порошок ТАРСОН дає велику ошадність не тільки в праці і часі, але також у видатку, бо одна пачка зробить роботу чотирьох пачок мила тої ваги (вистарчить одна столова ложка до галлона води).

Пошто мучити себе лінивим милом, коли ТАРСОН випере і вичистить скорше — краще і легше.

ЗОВСІМ ДАРОМ кожна жінка дістане за купони з пачок порошку ТАРСОН, дуже гарні і ужиточні річі як: фартушки, ручники, накриття на стіл, і багато інших річей. Спосіб дарунків висилаємо на бажання.

В слідуючих місцевостях дістанете цей особливий порошок ТАРСОН: в гросернях НЬО-ЙОРКУ і околиці, в цілм стейті НЬО-ДЖЕРЗІ, в цілм ПЕНСІЛВЕНІ, в стейтах ОГАЙО, ВЕСТ-ВІДЖІНІА, НЬО-ГАМШИР, МАСАЧУСЕТС, РОУД-АЙЛЕНД, КОНЕКТИКОТ.

ЦІНА ЗА ПАЧКУ ТІЛЬКИ 10 ЦЕНТІВ, і є до набуття в кожній добрій гросерні.

УВАГА: — В Дітроїті, Бофало, Ютіка, Бостоні і Шенандоа, цей самий порошок продають під назвою ДАРСОН.

Як ваш гросерник ще не має порошку ТАРСОН, то жадайте щоби негайно замовив, а ми є певні, що коли він цинить вас як покупуя — то постарается о ТАРСОН для вашої вигоди.

МЕНШ 12 ПАЧОК ПОЧТОЮ НЕ ВИСИЛАЄМО.

GRAMERCY CHEMICAL CO., Inc.,
201 East 16th Street, New York, N. Y.

ФАРТУХ ДАРОМ за купони з порошку ТАРСОН.

ПРОПОРЦІЙНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ МІСТА НЬО-ЙОРКУ

Коли громадяни міста НЬО-ЙОРКУ підуть до урн 2 листопаду голосувати на міських урядників відповідно до нового чартуру, вони вибиратимуть посади міста та інших членів екекутиву у такий самий спосіб, як це водилось досі. Але їх голоси перший раз будуть віддані за системою пропорційної репрезентації. Ця система запевняє кожній достаточній меншості, відповідно до її сил, представництво у міському заряді. Хоч нова в НЬО-ЙОРКУ, цю систему заведено в різних містах Америки перед двадцятьма роками. Синсинеті, дотепер найбільше місто з пропорційною репрезентацією, прийняло цей спосіб вибору 1926 року. Мале містечко Аштабула, стейту Огайо, це справжній піонер пропорційної репрезентації, прийнявши цю систему 1915 року.

Пропорційну репрезентацію вигадав англієць Томас Гейр 1857 року. Згодом це прийнялося в Англії, Австралії, Новій Зеландії та в Канаді, а в Ірландії 1919 року. Її заведено у відмінних формах у найдемократичніших державах Європи як: Швейцарії, Голландії, Чехословаччині та в скандинавських краях. Повільний розвій в Америці треба головню приписати тій обставині, що в багатьох стейтах суди заявили, що така система голосування піде в розріз до стейтовими конституціями.

Кажуть, що пропорційна репрезентація касує машину політичних партій, що це запевняє репрезентацію для кожної секції міста відповідно до її населення і кожна партія чи група має нагоду висловляти свою оцінку у міській управі; що репрезентація меншости в міській уряді причиниться до поправи господарки міста. Основи пропорційної репрезентації є дуже прості. Наприклад, коли є 100,000 голосуючих у місті, котрі вибирають десять радних, то партія, діставши 60 тисяч голосів за системою більшости, здобуде всі місця, а інші голоси не числяться. Відповідно до пропорційної репрезентації, головна партія ді-

стане лише шість радних, а інших 4 припадуть на менші партії. Партія, котра дістане тільки 10,000 голосів, буде мати одного радного у міському заряді.

Голосування за пропорційною репрезентацією на перший погляд виглядає плутаниною. Але в містах, де ту систему вже давно заведено, тільки один чи два відсотки голосуючих не значать бальотів правильно. В день виборів голосуючі підуть до урн, як звичайно, та голосують на своїх кандидатів через покладення хрестика над кожною своєю партією, бо назвища кандидатів подані на бальотах за азбукую, а відзнак партій не вільно подавати. Голосуючи за пропорційну репрезентацію, з амісць хрестиків ставиться число перед своїм кандидатом, виказуючи першого номіната, другого і т. д., а число їх обмежене відповідно до числа кандидатів.

Комплікацією тут являється не голосування, а числення. Місто НЬО-ЙОРКУ постачає іспитованих табуляторів. Замість числення голосів у місяць голосування, бальоти звозять до централі у великій голосуючій окрузі, котро-

ю в місті НЬО-ЙОРКУ буде одна з п'ятих дільниць міста. Числення відбувається у присутності кандидатів або їх заступників, де публіку і представників преси теж свідбно допускають.

Ньюйорський чартер передбачає, що кандидат, діставши 75,000 голосів, буде проголошений вибраним. Інші міста встановлюють числа номінатів, а опісля призначають квоти, потрібні для вибору.

Важність голосування на другого, третього, четвертого чи дальшого кандидата треба розуміти так, що коли кандидат дістане свою повну квоту голосів, то його надвишка переходить на кандидата, котрому бракує до квоти. Коли другий ставленик провалиться, його голоси йдуть на третього, четвертого чи п'ятого ставленика. Таким чином ні один голос не пропадає. Майже кожний голосуючий помагає вибрати кандидатів і всі виборці є заступлені. Політичні партії чи групи будуть репрезентовані у міській управі відповідно до їх дійсної кількості голосів.

Прихильники пропорційної репрезентації кажуть, що за цією системою буде найкраще позбутись лихого заряду міськими справами. Вони дільше кажуть, що демократичний уряд не зовсім добре господарив по містах Америки, а „найкращим ліком на ці недомогання демократії є потреба більше демократії” ФЛІС.

Користь із бальот.

— Як ведеться тобі з новою пасікою?

— Дуже добре! Правда, я не зібрав ще із пнів нічого, але бджоли пожалили вже двічі мою тещу.

Малий Юрчик вертається з плачем у хату.

— Що знову сталося? — питається його добряче дідусь.

— Ніхто не хоче зо мною бавитися в індіан.

— Нічого не шкодить, я буду бавитися з тобою.

Юрчик приглядається дідусеві хвилиночку, потім знову розплакується.

— Що знову? — питається дідусь.

— Бо дідуньо вже оскальпований! — відповідає Юрчик.

Тисячі дістали полегшу від болю нервових м'язів — хілікома потертими.
ПЕІН-ЕКСПЕЛЛЕР
в марку „ВІКТОР” індивідуально пакується в 70 пакунок.
SENTIMENT

ВЗОРІ
УКРАЇНСЬКА БАЗААР,
97 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Українська православна громада в Нью-Йорку, Н. Дж.
Подає до відома, що почавши від квітня 1937 р. українську православну церкву міста Нью-Йорку, перенесено до нового будинку на:

675 SOUTH 19th STREET, NEWARK, N. J.

Рішож подаємо до відома, що в Українській Церковній Галі, 675 South Street, Newark, N. J., з'являються:

1) Тов. Вознесіння, 2) Сест. св. Покрови, 3) Спів. Тов. „Бандурист”, 4) Тов. М. Грушевського, 219 від. У. Н. Союзу, 5) Тов. І. Гонта, 110 від. У. Н. П., 6) Тов. Любова, 131 від. У. Н. П., 7) Тов. Сіоні Стріли, 8) Український Політ. Прогрес. Клуб.

41-2 Заряд.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦИННИК КНИЖОК ДО: „СВОБОДА,” 81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН І БОГІНЯ МАІВ.

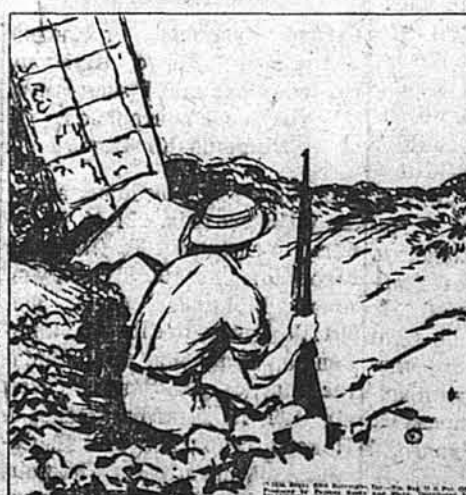
(141)

Давня жорстокість цілком оланувала серце Залії. Звертаючись до Тоґацала, вона з переконанням сказала: „Ходім, приготуймо все до ритуалів; за три години наступить знов темнота й зелена богиня мотіме бачити свою жертву; цей упертий чужинець мусить умерти; так, видно, написано в старинних книжках”. Тоґацал задоволено усміхався.

Тамчасом Раґлян виповз з свого сховку і почав обережно розглядати по околиці з надією знайти сліди зеленої богині. В цю пору маянські покручі сиділи по норах, бо, подібно як їх богиня, вони теж не долюбляли денного світла. Вони виходили вдень з нор тільки тоді, коли цього було конче потрібно. Тому Раґлян знаходив усюди пустку.

По кількох годинах таких його розшуків почала западати ніч. Затрачена столиця набрала якогось таємничого чару. Ще далі почали з різних сторін роздаватися якісь таємничі голоси. Ще пізніше він почув мов у підземеллі гудіння бубнів. Раґлян прихилився посеред великих кам'яних брил і з затаєним віддыхом чекав, що буде далі.

Втім він побачив якесь світло. Світло більшало і коли зближалося до нього на кілька нап'ять кроків, він побачив цілий гурт людей. Попереду йшла біла дівчина. Це була Залія. За нею йшов Тарзан, а ще далі цілий гурт озброєних маянців. Всі вони ступали по волі й поважно, начеб ішли в якійсь релігійній процесії. Вони йшли до святині зеленої богині.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

На всіх імпрезах і весіллях „Радіона „Орхестра”
М. А. СЕРБІНСЬКОГО
Обслуговує і найвибагливіших.
189 AVE. A, NEW YORK CITY.
Телефон: ALgonquin 4-4952

Д-р С. ЧЕРНОВ
(Европський спеціаліст)
Експерт в хронічних недугах чоловіків і жінок. — Шкіра й кров.
223 Second Ave., cor. 14 St., N. Y. C.
Room 14.
Офісові години: 10-8; неділя 11-2
Жінка-доктор до обслуговування.
Промітні X & флюороскоп \$2.00.

БОЛІ НІГ.

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жила, болі в ногах, флебіт (запалення жил), напухлі або болісні коліна чи кістки і ревматичні ноги успішно лікують новими європейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 вечір, в понеділки і четверги від 1 до 8:30 вечір. Немає урядових годин у неділю.

Говоримо українською мовою.

Dr. L. A. BENLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

Д-Р Е. Я. МИХАЛЕНКО
ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
1605 W. CHICAGO AVENUE
(cor Chicago and Ashland)
CHICAGO, ILL.

Урядові години:
1-4; 7-9 P.M.
Office phone: Seelye 5004
Res. phone: Van Buren 1126

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12, вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць, як далеко поза Ньорком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Офіс:
388 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В БРОУК, БРОУКЛІН, НЬО-ЙОРК І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2563
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. 18th St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 6-5577.

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Удиртекер
заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Identified Funerals as low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8088